

U skladu sa članom 216. stav 1. tačka 11) Zakona o tržištu kapitala („Sl. glasnik RS“, broj 31/2011) i članom 31. stav 1. tačka 2) Statuta Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti, 10 broj 1/1-1 od 14.02.2012. godine, Upravni odbor Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti na 2. sednici, održanoj dana 05.07.2012. godine, donosi

ŠIFARNIK VRSTA HARTIJA OD VREDNOSTI I DRUGIH FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Član 1.

Ovim šifarnikom utvrđuju se vrste hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata koje mogu biti upisane u Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti (u daljem tekstu: Centralni registar) i kojima se može trgovati.

Ovaj šifarnik je izrađen u skladu sa međunarodnim standardom ISO 10962: 2001 (E), Hartije od vrednosti i srodni finansijski instrumenti – klasifikacija finansijskih instrumenata (CFI kod).

CFI kod je oznaka hartija od vrednosti određenog izdavaoca iz koje zakoniti imaoци tih hartija ostvaruju ista prava, s obzirom na klasu, odnosno seriju tih hartija.

CFI kod se sastoji od niza slovnih znakova kojima se identifikuje vrsta hartija od vrednosti, pojedinačna prava iz te hartije od vrednosti i druga bitna obeležja koja se određuju s obzirom na vrstu te hartije od vrednosti.

Član 2.

Vrste hartija od vrednosti, najvažnije osobine i oznake CFI koda u skladu sa ovim šifarnikom su:

- E** = vlasničke hartije od vrednosti
- D** = dužnički instrumenti
- R** = Prava
- O** = Opcije
- F** = Fjučersi
- M** = Ostale hartije od vrednosti

1. **Vlasničke hartije od vrednosti (E * * * * *)** - Finansijski instrumenti koji predstavljaju udeo u vlasništvu nad kompanijom ili ukupnim sredstvima

Grupe: **S** = akcije odnosno obične akcije
P = prioritetne akcije
R = preferencijalne akcije
C = konvertabilne akcije
F = prioritetne konvertabilne akcije
V = preferencijalne konvertabilne akcije
U = udeli u fiducijarnim/uzajamnim fondovima/OPCVM/OICVM
M = ostale

Obične akcije (E S * * * *) – Imaoci ove klase akcija imaju pravo glasa i pravo na naplatu dividende. U slučaju likvidacije izdavaoca, imaoci običnih akcija se naplaćuju posle vlasnika kreditnih linija i imaoca prioritetnih akcija.

Prva osobina: Glasačka prava

V – svaka akcija ima jedan glas

R – umanjeno pravo glasa (više akcija nosi jedan glas)

E - uvećano pravo glasa (jedna akcija nosi više glasova)

Druga osobina: Ograničenja prenosa vlasništva

T – ograničen prenos vlasništva u zavisnosti od određenih uslova

U – prenos vlasništva nije ograničen

Treća osobina: Status otplate

O – u potpunosti neotplaćeno

P – delimično otplaćeno

F – u potpunosti otplaćeno

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Prioritetne akcije (E P * * * *) – akcije koje imaocu daju prednost kod isplate određenog iznosa ili procenta od nominalne vrednosti akcija u odnosu na obične akcije, prednost kod raspodele likvidacione mase, i druga prava utvrđena zakonom i odlukom o distribuciji hartija od vrednosti.

Prva osobina: glasačka prava

V – svaka akcija ima jedan glas

N – akcije bez prava glasa
R – umanjeno pravo glasa (više akcija nosi jedan glas)
E - uvećano pravo glasa (jedna akcija nosi više glasova)

Druga osobina: nepoznata (E P * X * *)

Druga osobina: Otkup

R – otkupljiva
E – produžena
T – otkupljiva/produžena

Treća osobina : prihod (označava vrstu prihoda od dividende na koji akcionari imaju pravo)

F – prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni prihod)

C – kumulativni prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni iznos. Divedende koje nisu isplaćene u nekoj godini se akumuliraju i moraju biti isplaćene nekog kasnijeg datuma pre nego što budu isplaćene dividende vlasnicima običnih akcija)

P – učestvovanje u prihodu (ovi akcionari pored toga što prvi primaju dividende po unapred utvrđenoj stopi, učestvuju zajedno sa vlasnicima običnih akcija u daljoj raspodeli dividendi i raspodeli kapitala)

Q – kumulativno učestvovanje u prihodu (akcionari imaju pravo na dividende i preko unapred utvrđene stope u određenim uslovima. Dividende koje nisu isplaćene u prethodnim godinama se akumuliraju i moraju biti isplaćene pre isplate dividendi vlasnicima običnih akcija)

A – prihod po usklađivanoj stopi (stopa dividendi se utvrđuje periodično, obično na osnovu određene stope prinosa)

N – prihod po istoj stopi (akcionari imaju pravo na iste dividende kao vlasnici običnih akcija, ali imaju druge privilegije, npr.: prednost kod raspodele sredstava nakon likvidacije)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Preferencijalne akcije (E R * * * *) – Kao i kod prioriternih akcija, imaoći preferencijalnih akcija imaju pravo na isplatu dividende, kao i na ukupna sredstva u slučaju likvidacije. Međutim, prioritne akcije imaju prednost u odnosu na preferencijalne akcije u pogledu isplate dividende i sredstava raspoloživih za raspodelu.

Prva osobina: glasačka prava

V – svaka akcija ima jedan glas

N – akcije bez prava glasa

R – umanjeno pravo glasa (više akcija nosi jedan glas)

E – uvećano pravo glasa (jedna akcija nosi više glasova)

Druga osobina: Otkup

R – otkupljiva

E – produžena

T – otkupljiva/produžena

Treća osobina: prihod (označava vrstu prihoda od dividende na koji akcionari imaju pravo)

F – prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni prihod)

C – kumulativni prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni iznos. Divedende koje nisu isplaćene u nekoj godini se akumuliraju i moraju biti isplaćene nekog kasnijeg datuma pre nego što budu isplaćene dividende vlasnicima običnih akcija)

P – učestvovanje u prihodu (ovi akcionari pored toga što prvi primaju dividende po unapred utvrđenoj stopi, učestvuju zajedno sa vlasnicima običnih akcija u daljoj raspodeli dividendi i raspodeli kapitala)

Q – kumulativno učestvovanje u prihodu (akcionari imaju pravo na dividende i preko unapred utvrđene stope u određenim uslovima. Dividende koje nisu isplaćene u prethodnim godinama se akumuliraju i moraju biti isplaćene pre isplate dividendi vlasnicima običnih akcija)

A – prihod po usklađivanoj stopi (stopa dividendi se utvrđuje periodično, obično na osnovu određene stope prinosa)

N – prihod po istoj stopi (akcionari imaju pravo na iste dividende kao vlasnici običnih akcija, ali imaju druge privilegije, npr.: prednost kod raspodele sredstava nakon likvidacije)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Konvertibilne akcije (E C * * * *) – obične akcije koje zakoniti imalac može zameniti u druge hartije od vrednosti po unapred određenoj srazmeri. Pravo zamene može biti neograničeno ili vremenski ograničeno.

Prva osobina: glasačka prava

V – svaka akcija ima jedan glas

N – akcije bez prava glasa

R – umanjeno pravo glasa (više akcija nosi jedan glas)

E - uvećano pravo glasa (jedna akcija nosi više glasova)

Druga osobina: ograničenja prenosa vlasništva

T – ograničen prenos vlasništva u zavisnosti od određenih uslova

U – prenos vlasništva nije ograničen

Treća osobina : prihod (označava vrstu prihoda od dividende na koji akcionari imaju pravo)

F – prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni prihod)

C – kumulativni prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni iznos. Divedende koje nisu isplaćene u nekoj godini se akumuliraju i moraju biti isplaćene nekog kasnijeg datuma pre nego što budu isplaćene dividendama vlasnicima običnih akcija)

P – učestvovanje u prihodu (ovi akcionari pored toga što prvi primaju dividende po unapred utvrđenoj stopi, učestvuju zajedno sa vlasnicima običnih akcija u daljoj raspodeli dividendi i raspodeli kapitala)

Q – kumulativno učestvovanje u prihodu (akcionari imaju pravo na dividende i preko unapred utvrđene stope u određenim uslovima. Dividende koje nisu isplaćene u prethodnim godinama se akumuliraju i moraju biti isplaćene pre isplate dividendi vlasnicima običnih akcija)

A – prihod po usklađivanoj stopi (stopa dividendi se utvrđuje periodično, obično na osnovu određene stope prinosa)

N – prihod po istoj stopi (akcionari imaju pravo na iste dividende kao vlasnici običnih akcija, ali imaju druge privilegije, npr.: prednost kod raspodele sredstava nakon likvidacije)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Prioritetne konvertibilne akcije (E F * * * *) – prioritetne akcije koje zakoniti imalac može zameniti u druge hartije od vrednosti, najčešće obične akcije, po unapred određenoj srazmeri. Pravo zamene može biti neograničeno ili vremenski ograničeno.

Prva osobina: glasačka prava

V – svaka akcija ima jedan glas

N – akcije bez prava glasa

R – umanjeno pravo glasa (više akcija nosi jedan glas)

E - uvećano pravo glasa (jedna akcija nosi više glasova)

Druga osobina: nepoznata (E F * X * *)

Druga osobina: Otkup

R – otkupljiva

E – produžena

T – otkupljiva/produžena

Treća osobina : prihod (označava vrstu prihoda od dividende na koji akcionari imaju pravo)

F – prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni prihod)

C – kumulativni prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni iznos. Divedende koje nisu isplaćene u nekoj godini se akumuliraju i moraju biti isplaćene nekog kasnijeg datuma pre nego što budu isplaćene dividendama vlasnicima običnih akcija)

P – učestvovanje u prihodu (ovi akcionari pored toga što prvi primaju dividende po unapred utvrđenoj stopi, učestvuju zajedno sa vlasnicima običnih akcija u daljoj raspodeli dividendi i raspodeli kapitala)

Q – kumulativno učestvovanje u prihodu (akcionari imaju pravo na dividende i preko unapred utvrđene stope u određenim uslovima. Dividende koje nisu isplaćene u prethodnim godinama se akumuliraju i moraju biti isplaćene pre isplate dividendi vlasnicima običnih akcija)

A – prihod po usklađivanoj stopi (stopa dividendi se utvrđuje periodično, obično na osnovu određene stope prinosa)

N – prihod po istoj stopi (akcionari imaju pravo na iste dividende kao vlasnici običnih akcija, ali imaju druge privilegije, npr.: prednost kod raspodele sredstava nakon likvidacije)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Preferencijalne konvertibilne akcije (E V * * * *) – preferencijalne akcije koje zakoniti imalac može zameniti u druge hartije od vrednosti, najčešće obične akcije, po unapred određenoj srazmeri. Pravo zamene može biti neograničeno ili vremenski ograničeno.

Prva osobina: glasačka prava

V – svaka akcija ima jedan glas

N – akcije bez prava glasa

R – umanjeno pravo glasa (više akcija nosi jedan glas)

E - uvećano pravo glasa (jedna akcija nosi više glasova)

Druga osobina: Otkup

R – otkupljiva

E – produžena

T – otkupljiva/produžena

Treća osobina : prihod (označava vrstu prihoda od dividende na koji akcionari imaju pravo)

F – prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni prihod)

C – kumulativni prihod po unapred utvrđenoj stopi (akcionar periodično prima unapred utvrđeni iznos. Divedende koje nisu isplaćene u nekoj godini se akumuliraju i moraju biti isplaćene nekog kasnijeg datuma pre nego što budu isplaćene dividende vlasnicima običnih akcija)

P – učestvovanje u prihodu (ovi akcionari pored toga što prvi primaju dividende po unapred utvrđenoj stopi, učestvuju zajedno sa vlasnicima običnih akcija u daljoj raspodeli dividendi i raspodeli kapitala)

Q – kumulativno učestvovanje u prihodu (akcionari imaju pravo na dividende i preko unapred utvrđene stope u određenim uslovima.

Dividende koje nisu isplaćene u prethodnim godinama se akumuliraju i moraju biti isplaćene pre isplate dividendi vlasnicima običnih akcija)

A – prihod po usklađivanoj stopi (stopa dividendi se utvrđuje periodično, obično na osnovu određene stope prinosa)

N – prihod po istoj stopi (akcionari imaju pravo na iste dividende kao vlasnici običnih akcija, ali imaju druge privilegije, npr.: prednost kod raspodele sredstava nakon likvidacije)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja).

Udeli u fiducijarnim/uzajamnim fondovima/OPCVM/OICVM (E U * * * *) – Hartije od vrednosti koje predstavljaju udeo u vlasništvu na ukupnim sredstvima investitora: sredstvima upravlja investiciona kompanija čiji je akcionarski kapital odvojen od sredstava kojima upravlja.

Prva osobina: Zatvoreni/otvoreni fondovi

C – zatvoreni fondovi (udelimima se trguje na kako na berzanskom tako i na vanberzanskom tržištu i obično se ne otkupljuju)

O – otvoreni fondovi (fondovi stalno prodaju nove udele investitorima i otkupljuju ih po zahtevu, što ima za posledicu povećanje ili smanjenje kapitala u opticaju)

Druga osobina: Politika raspodele

I – prinosni fondovi (fond redovno vrši distribuciju dobiti ostvarene po osnovu investiranja)

G – fondovi rasta (ond obično reinvestira dobit ostvarenu po osnovu investiranja)

M– mešoviti fondovi (ostvarena dobit se delimično distribuira, a delimično reinvestira)

Treća osobina : Sredstva

R – neketnine (fond isključivo investira u neketnine)

S – hartije od vrednosti (fond investira u hartije od vrednosti/finansijske instrumente)

M – mešovita (fond investira u različita sredstva)

C – roba (fond isključivo investira u robu)

D – derivati (fond investira u derivate)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Ostale vlasničke hartije od vrednosti (E M * * * *) – vlasničke hartije od vrednosti koje ne spadaju ni u jednu prethodno pomenutu grupu.

Prva osobina: nepoznata (E M X * * *)

Druga osobina: nepoznata (E M * X * *)

Treća osobina: nepoznata (E M * * X *)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi akcionara izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

2. **Dužnički instrumenti (D * * * * *)** – hartije od vrednosti koje imaocu daju pravo na isplatu nominalne vrednosti ili nominalne vrednosti sa kamatom, kao i druga prava. Njima se potvrđuje dug izdavaoca prema imaocu pod uslovima utvrđenim zakonom i odlukom o distribuciji:

Grupe: **B** = obveznice

C = konvertabilne obveznice

W = obveznice sa priključenim varantima

T = srednjoročne dužničke hartije

Y = instrumenti tržišta novca

M = ostali

Obveznice (D B * * * *) - hartije od vrednosti koje imaoću daju pravo na isplatu nominalne vrednosti ili nominalne vrednosti sa kamatom.

Prva osobina: vrsta kamate

F – fiksna stopa (sva plaćanja kamate su poznata prilikom emitovanja obveznica i ostaju konstantna u toku trajanja izdate hartije od vrednosti)

Z – nulta stopa/diskontovana (ne vrše se periodična plaćanja kamate; obračun kamate-diskont predstavlja razliku između vrednosti prilikom dospeća i iznosa u vreme kupovine)

V – varijabilna stopa (kamatna stopa zavisi od korekcija koje se vrše tokom trajanja izdate hartije od vrednosti)

Druga osobina: garancija (daje odgovor na pitanje da li je u slučaju nesolventnosti izdavaoca dugovanje dodatno osigurano)

T – garancija vlade/trezora (instrument duga ima eksplicitnu garanciju vlade)

G – garantovano (instrument duga je garantovan od strane entiteta koji nije izdavalac, a nije vlada)

S – osigurano (instrument duga iza kog postoji određena založena imovina da bi se osiguralo izvršenje obaveza, npr.: iza hipotekarne založnice stoji hipoteka na nekretnini)

U – neosigurano/negarantovano (izmirenje obaveze izdavaoca zavisi jedino od njegove likvidnosti i solventnosti)

Treća osobina: otkup/vraćanje duga

F – fiksno dospeće (glavnica se u potpunosti otplaćuje na dan dospeća)

G – fiksno dospeće uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre datuma dospeća po unapred utvrđenim uslovima

C – fiksno dospeće uz mogućnost imaoća da zahteva isplate pre dana dospeća po unapred utvrđenim uslovima

D – fiksno dospeće uz obostranu mogućnost izdavaoca i imaoća da zahtevaju isplatu pre roka dospeća po unapred utvrđenim uslovima

A – amortizacioni plan (glavnica se postepeno otplaćuje zajedno sa redovnim plaćanjem kamate)

B – amortizacioni plan uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

T – amortizacioni plan uz mogućnost imaoća da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

L – amortizacioni plan uz obostranu mogućnost izdavaoca i investitora da zahtevaju otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

P – na neodređeno vreme (dug nema fiksni datum dospeća i dospeva samo u slučaju likvidacije izdavaoca)

Q – na neodređeno vreme uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre roka dospeća

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Konvertibilne obveznice (D C * * * *) – obveznice koje su zamjenjive u druge hartije od vrednosti.

Prva osobina: vrsta kamate

F – fiksna stopa (sva plaćanja kamate su poznata prilikom emitovanja obveznica i ostaju konstantna u toku trajanja izdate hartije od vrednosti)

Z – nulta stopa/diskontovana (ne vrše se periodična plaćanja kamate; obračun kamate-diskont predstavlja razliku između vrednosti prilikom dospeća i iznosa u vreme kupovine)

V – varijabilna stopa (kamatna stopa zavisi od korekcija koje se vrše tokom trajanja izdate hartije od vrednosti)

Druga osobina: garancija (daje odgovor na pitanje da li je u slučaju nesolventnosti izdavaoca dugovanje dodatno osigurano)

T – garancija vlade/trezora (instrument duga ima eksplicitnu garanciju vlade)

G – garantovano (instrument duga je garantovan od strane entiteta koji nije izdavalac, a nije vlada)

S – osigurano (instrument duga iza kog postoji određena založena imovina da bi se osiguralo izvršenje obaveza, npr.: iza hipotekarne založnice stoji hipoteka na nekretnini)

U – neosigurano/negarantovano (izmirenje obaveze izdavaoca zavisi jedino od njegove likvidnosti i solventnosti)

Treća osobina: otkup/vraćanje duga

F – fiksno dospeće (glavnica se u potpunosti otplaćuje na dan dospeća)

G – fiksno dospeće uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre datuma dospeća po unapred utvrđenim uslovima

- C – fiksno dospeće uz mogućnost imaoaca da zahteva isplate pre dana dospeća po unapred utvrđenim uslovima
- D – fiksno dospeće uz obostranu mogućnost izdavaoca i imaoaca da zahtevaju isplatu pre roka dospeća po unapred utvrđenim uslovima
- A – amortizacioni plan (glavnica se postepeno otplaćuje zajedno sa redovnim plaćanjem kamate)
- B – amortizacioni plan uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima
- T – amortizacioni plan uz mogućnost imaoaca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima
- L – amortizacioni plan uz obostranu mogućnost izdavaoca i investitora da zahtevaju otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima
- P – na neodređeno vreme (dug nema fiksni datum dospeća i dospeva samo u slučaju likvidacije izdavaoca)
- Q – na neodređeno vreme uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre roka dospeća

Četvrta osobina: Forma

- R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
- A – depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Obveznice sa priključenim varantima (D W * * * *) – obveznica koja se izdaje sa jednim ili više varanata priključenih uz obveznice, pri čemu se varantima nakon izdavanja obveznica može nezavisno trgovati. Obveznice emitovane sa jednim ili više varanata koji su sastavni deo ponude obveznica i na osnovu kojih imalac obveznice stiće pravo kupovine određene hartije od vrednosti, najčešće obične akcije izdavaoca dužničkog instrumenta, po unapred utvrđenoj ceni.

Prva osobina: vrsta kamate

- F – fiksna stopa (sva plaćanja kamate su poznata prilikom emitovanja obveznica i ostaju konstantna u toku trajanja izdate hartije od vrednosti)
- Z – nulta stopa/diskontovana (ne vrše se periodična plaćanja kamate; obračun kamate-diskont predstavlja razliku između vrednosti prilikom dospeća i iznosa u vreme kupovine)
- V – varijabilna stopa (kamatna stopa zavisi od korekcija koje se vrše tokom trajanja izdate hartije od vrednosti)

Druga osobina: garancija (daje odgovor na pitanje da li je u slučaju nesolventnosti izdavaoca dugovanje dodatno osigurano)

T – garancija vlade/trezora (instrument duga ima eksplicitnu garanciju vlade)

G – garantovano (instrument duga je garantovan od strane entiteta koji nije izdavalac, a nije vlada)

S – osigurano (instrument duga iza kog postoji određena založena imovina da bi se osiguralo izvršenje obaveza, npr.: iza hipotekarne založnice stoji hipoteka na nekretnini)

U – neosigurano/negarantovano (izmirenje obaveze izdavaoca zavisi jedino od njegove likvidnosti i solventnosti)

Treća osobina: otkup/vraćanje duga

F – fiksno dospeće (glavnica se u potpunosti otplaćuje na dan dospeća)

G – fiksno dospeće uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre datuma dospeća po unapred utvrđenim uslovima

C – fiksno dospeće uz mogućnost imaoaca da zahteva isplate pre dana dospeća po unapred utvrđenim uslovima

D – fiksno dospeće uz obostranu mogućnost izdavaoca i imaoaca da zahtevaju isplatu pre roka dospeća po unapred utvrđenim uslovima

A – amortizacioni plan (glavnica se postepeno otplaćuje zajedno sa redovnim plaćanjem kamate)

B – amortizacioni plan uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

T – amortizacioni plan uz mogućnost imaoaca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

L – amortizacioni plan uz obostranu mogućnost izdavaoca i investitora da zahtevaju otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

P – na neodređeno vreme (dug nema fiksni datum dospeća i dospeva samo u slučaju likvidacije izdavaoca)

Q – na neodređeno vreme uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre roka dospeća

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A – depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom

tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Srednjoročne dužničke hartije (D T * * * *) – Prenosivi dužnički instrumenti čiju prodaju na zahtev emitenta vrši jedan ili nekoliko dilera u svojstvu potpisnika emisije. Ugovorom o potpisivanju emisije definišu se rokovi i uslovi koji se odnose na hartije od vrednosti.

Prva osobina: vrsta kamate

F – fiksna stopa (sva plaćanja kamate su poznata prilikom emitovanja obveznica i ostaju konstantna u toku trajanja izdate hartije od vrednosti)

Z – nulta stopa/diskontovana (ne vrše se periodična plaćanja kamate; obračun kamate-diskont predstavlja razliku između vrednosti prilikom dospeća i iznosa u vreme kupovine)

V – varijabilna stopa (kamatna stopa zavisi od korekcija koje se vrše tokom trajanja izdate hartije od vrednosti)

Druga osobina: garancija (daje odgovor na pitanje da li je u slučaju nesolventnosti izdavaoca dugovanje dodatno osigurano)

T – garancija vlade/trezora (instrument duga ima eksplicitnu garanciju vlade)

G – garantovano (instrument duga je garantovan od strane entiteta koji nije izdavalac, a nije vlada)

S – osigurano (instrument duga iza kog postoji određena založena imovina da bi se osiguralo izvršenje obaveza, npr.: iza hipotekarne založnice stoji hipoteka na nekretnini)

U – neosigurano/negarantovano (izmirenje obaveze izdavaoca zavisi jedino od njegove likvidnosti i solventnosti)

Treća osobina: otkup/vraćanje duga

F – fiksno dospeće (glavnica se u potpunosti otplaćuje na dan dospeća)

G – fiksno dospeće uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre datuma dospeća po unapred utvrđenim uslovima

C – fiksno dospeće uz mogućnost imaooca da zahteva isplate pre dana dospeća po unapred utvrđenim uslovima

D – fiksno dospeće uz obostranu mogućnost izdavaoca i imaooca da zahtevaju isplatu pre roka dospeća po unapred utvrđenim uslovima

A – amortizacioni plan (glavnica se postepeno otplaćuje zajedno sa redovnim plaćanjem kamate)

B – amortizacioni plan uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

T – amortizacioni plan uz mogućnost imaoaca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

L – amortizacioni plan uz obostranu mogućnost izdavaoca i investitora da zahtevaju otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima

P – na neodređeno vreme (dug nema fiksni datum dospeća i dospeva samo u slučaju likvidacije izdavaoca)

Q – na neodređeno vreme uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre roka dospeća

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)

A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Finansijski instrumenti tržišta novca (D Y * * * *) – kratkoročne dužničke hartije od vrednosti, kao što su državni zapisi, blagajnički zapisi, komercijalni zapisi i sl. Finansijski instrumenti koji se emituju na kratak rok, obično na rok od godinu dana ili kraći, na primer trezorski zapisi, komercijalni zapisi.

Prva osobina: vrsta kamate

F – fiksna stopa (sva plaćanja kamate su poznata prilikom emitovanja obveznica i ostaju konstantna u toku trajanja izdate hartije od vrednosti)

Z – nulta stopa/diskontovana (ne vrše se periodična plaćanja kamate; obračun kamate-diskont predstavlja razliku između vrednosti prilikom dospeća i iznosa u vreme kupovine)

V – varijabilna stopa (kamatna stopa zavisi od korekcija koje se vrše tokom trajanja izdate hartije od vrednosti)

Druga osobina: garancija (daje odgovor na pitanje da li je u slučaju nesolventnosti izdavaoca dugovanje dodatno osigurano)

T – garancija vlade/trezora (instrument duga ima eksplicitnu garanciju vlade)

G – garantovano (instrument duga je garantovan od strane entiteta koji nije izdavalac, a nije vlada)

S – osigurano (instrument duga iza kog postoji određena založena imovina da bi se osiguralo izvršenje obaveza, npr.: iza hipotekarne založnice stoji hipoteka na nekretnini)

U – neosigurano/negarantovano (izmirenje obaveze izdavaoca zavisi jedino od njegove likvidnosti i solventnosti)

Treća osobina: Treća osobina: nepoznata (D Y * * X *)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Ostali (D M * * * *) – dužnički instrumenti koji se ne mogu svrstati ni u jednu od prethodno navedenih grupa. na kratak rok, obično na rok od godinu dana ili kraći, na primer trezorski zapisi, komercijalni zapisi.

Prva osobina: vrsta kamate

F – fiksna stopa (sva plaćanja kamate su poznata prilikom emitovanja obveznica i ostaju konstantna u toku trajanja izdate hartije od vrednosti)
Z – nulta stopa/diskontovana (ne vrše se periodična plaćanja kamate; obračun kamate-diskont predstavlja razliku između vrednosti prilikom dospeća i iznosa u vreme kupovine)
V – varijabilna stopa (kamatna stopa zavisi od korekcija koje se vrše tokom trajanja izdate hartije od vrednosti)

Druga osobina: garancija (daje odgovor na pitanje da li je u slučaju nesolventnosti izdavaoca dugovanje dodatno osigurano)

T – garancija vlade/trezora (instrument duga ima eksplicitnu garanciju vlade)
G – garantovano (instrument duga je garantovan od strane entiteta koji nije izdavalac, a nije vlada)
S – osigurano (instrument duga iza kog postoji određena založena imovina da bi se osiguralo izvršenje obaveza, npr.: iza hipotekarne založnice stoji hipoteka na nekretnini)
U – neosigurano/negarantovano (izmirenje obaveze izdavaoca zavisi jedino od njegove likvidnosti i solventnosti)

Treća osobina: otkup/vraćanje duga

F – fiksno dospeće (glavnica se u potpunosti otplaćuje na dan dospeća)

G – fiksno dospeće uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre datuma dospeća po unapred utvrđenim uslovima
C – fiksno dospeće uz mogućnost imaoaca da zahteva isplate pre dana dospeća po unapred utvrđenim uslovima
D – fiksno dospeće uz obostranu mogućnost izdavaoca i imaoaca da zahtevaju isplatu pre roka dospeća po unapred utvrđenim uslovima
A – amortizacioni plan (glavnica se postepeno otplaćuje zajedno sa redovnim plaćanjem kamate)
B – amortizacioni plan uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima
T – amortizacioni plan uz mogućnost imaoaca da zahteva otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima
L – amortizacioni plan uz obostranu mogućnost izdavaoca i investitora da zahtevaju otkup preostalog dela glavnice pre datuma dospeća, po unapred utvrđenim uslovima
P – na neodređeno vreme (dug nema fiksni datum dospeća i dospeva samo u slučaju likvidacije izdavaoca)
Q – na neodređeno vreme uz mogućnost izdavaoca da zahteva otkup pre roka dospeća

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

3. **Prava (R * * * * *)** - finansijski instrumenti koji imaoocu daju pravo na upis ili na sticanje hartija od vrednosti pod unapred utvrđenim uslovima. Finansijski instrumenti na osnovu kojih imalac stiće pravo na upis ili dodelu određenih sredstava pod utvrđenim uslovima.

Grupe: **A** = prava bonusa (dodele)
S = prava upisa
P = prava kupovine
W = varanti
M = ostala

Prava bonusa (R A * * * *) – hartije od vrednosti koje daju imaoocu pravo da pod povlašćenim uslovima stiču hartije od vrednosti u okviru novih emisija. Prava na besplatnu dodelu novih hartija od vrednosti koja se dodeljuju postojećim imaoocima.

Prva osobina: nepoznata (R A X * * *)

Druga osobina: nepoznata (R A * X * *)

Treća osobina: nepoznata (R A * * X *)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Prava upisa (R S * * * *) - hartije od vrednosti koje daju imaoocu pravo na upis hartija od vrednosti u okviru novih emisija po ceni obično nižoj od preovlađujuće tržišne cene.

Prva osobina: Hartije od vrednosti novih izdanja koje se mogu upisivati na osnovu prava upisa su:

S – obične akcije
P – prioritetne akcije
R – prioritetne akcije
C – konvertabilne akcije
F – prioritetne konvertibilne akcije
V – preferencijalne konvertabilne akcije
B – obveznice
O – ostala

Druga osobina: nepoznata (R S * X * *)

Treća osobina: nepoznata (R S * * X *)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom

tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Prava kupovine (R P * * * *) – Sredstvo protiv preuzimanja akcionarskog društva, koje daje pravo akcionarima da kupe akcije od pravnih odnosno fizičkih lica koja preuzimaju akcionarsko društvo po ceni ispod tržišne vrednosti.

Prva osobina: Hartije od vrednosti novih izdanja koje se mogu upisivati na osnovu prava kupovine su:

- S – obične akcije
- P – prioritetne akcije
- R – prioritetne akcije
- C – konvertabilne akcije
- F – prioritetne konvertibilne akcije
- V – preferencijalne konvertabilne akcije
- B – obveznice
- O – ostala

Druga osobina: nepoznata (R S * X * *)

Treća osobina: nepoznata (R S * * X *)

Četvrta osobina: Forma

- R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
- A– depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Varanti (R W * * * *) – hartije od vrednosti koje imaoću daju pravo na kupovinu hartija od vrednosti, drugih finansijskih instrumenata ili druge imovine određenog dana, odnosno u određenom periodu po unapred određenoj ili određivoj ceni. Finansijski instrumenti koji daju pravo imaoću da kupi određenu količinu nekog finansijskog instrumenta, robe, valute ili ostalog u određenom periodu po utvrđenoj ceni.

Prva osobina: označava vrstu sredstava koju vlasnik garancije ima pravo da kupi:

- B – basket (vlasnik varanta ima pravo da kupi paket ili određenu grupu imovine)

S – akcije (vlasnik varanta ima pravo da kupi akcije)
D – instrumenti duga/kamatne stope (vlasnik varanta ima pravo da kupi instrumente duga)
T – roba (vlasnik varanta ima pravo da kupi određenu robu)
C – valute (vlasnik varanta ima pravo da kupi određen iznos izvesne valute po određenom kursu)
I – indeksi (vlasnik varanta ima pravo da stekne određeni iznos na bazi performansi određenog indeksa)
M – ostalo (vlasnik varanta ima pravo da stekne određenu imovinu, gore nepomenutu)

Druga osobina: vrsta, označava da li je varant izdao izdavalac instrumenta ili treća strana

T – običan varant (izdat od strane izdavaoca hartije od vrednosti na koju se varant odnosi)
N – nepokriveni varanti (izdat od strane trećeg lica koje nije izdavalac hartije od vrednosti na koju se varant odnosi, i koji nema dovoljnu količinu te hartije u slučaju aktiviranja svih varanata)
C – pokriveni varanti (izdat od strane trećeg lica koje nije izdavalac hartije od vrednosti na koju se varant odnosi, ali koji ima dovoljnu količinu te hartije u slučaju aktiviranja svih varanata)

Treća osobina: Mogućnost otkupa/naplate (označava da li varant daje pravo vlasniku da stekne određenu imovinu pod određenim uslovima, ili da stekne novac za određenu imovinu)

C – call – mogućnost otkupa (varant daje mogućnost vlasniku da stekne određenu imovinu pod određenim uslovima tokom određenog vremenskog perioda)
P – put – mogućnost naplate (varant daje mogućnost vlasniku da stekne novac kao zamenu za određenu imovinu)
B – Call and Put – mogućnost naplate i otkupa (varanti bez mogućnosti naplate i otkupa, kao i varanti sa naplatom i otkupom)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
A – depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

Ostala prava (R M * * * *) – Prava koja se ne mogu svrstati ni u jednu od prethodno navedenih grupa.

Prva osobina: nepoznata (R M X * * *)

Druga osobina: nepoznata (R M * X * *)

Treća osobina: nepoznata (R M * * X *)

Četvrta osobina: Forma

R – glase na ime i registrovane u Centralnom registru (Hartije od vrednosti su registrovane na ime vlasnika u knjizi izdavaoca ili registra i mogu se prenositi samo uz potpis registrovanog vlasnika)
A – depozitna potvrda na ime, registrovane u Centralnom registru kao depozitarne potvrde (na primer: ADR, potvrda o depozitu koja glasi na ime za hartije od vrednosti emitovane na inostranom tržištu, u cilju promocije trgovanja osnovnim hartijama od vrednosti van zemlje izdavanja)

4. **Opcije (O * * * * *)** - ugovori koji daju pravo zakonitom imaoocu da kupi ili da proda aktivu navedenu u ugovoru po unapred utvrđenim uslovima na određeni dan ili u određenom roku.

Grupe: **C** = kupovne („call“) opcije
P = prodajne („put“) opcije
M = ostale

Kupovna opcija – call options (O C * * * *) – ugovor koji kupcu (vlasniku kupovne opcije) daje pravo, ali ne i obavezu, da kupi određenu aktivu po unapred utvrđenoj fiksnoj ceni ili ceni koja se može dobiti korišćenjem dogovorene formule, na određeni dan ili u određenom roku. Podrazumeva se da prodavac kupovne opcije ima obavezu da prenese aktivu navedenu u ugovoru ukoliko kupac želi da aktivira ovu opciju.

Prva osobina: označava da li se opcija može aktivirati na određeni dan ili u određenom roku:

A – američka opcija (opcija može biti aktivirana bilo kog dana do određenog roka).

E – evropska opcija (opcija može biti aktivirana na dan tačno utvrđen ugovorom)

Druga osobina: predmet ugovora – označava vrstu aktive koju vlasnik opcije ima pravo da kupi.

B –«korpa» (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, «korpe» ili grupe određene aktive)
S –akcije/akcijski kapital (opcija daje pravo da se kupi, odnosno proda, akcijski kapital)
D – kamatna stopa/apstraktne hartije od vrednosti duga (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje postojećih ili fiktivnih instrumenata duga sa određenom kamatnom stopom i dospećem)
T – roba (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje određene robe)
C- valute (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje određene količine strane valute po određenom kursu)
I – indeksi (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, određenog iznosa na bazi performansi određenog indeksa)
O – opcije (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, opcija)
F – fjučers (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, fjučersa)
W–svop (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje svopova)
M – razno (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje drugih instrumenata koji nisu pomenuti)

Treća osobina: isporuka (označava da li se opcija izvršava gotovinski ili se vrši «fizička» isporuka odgovarajuće aktive)

P – «fizička» isporuka (odgovarajući instrument mora biti isporučen kada se opcija izvrši)
C – gotovina (izvršavanje opcije se vrši u gotovini)

Četvrta osobina: Standardizovana/nestandardizovana (označava da li su predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke, veličina ugovora, itd. standardizovani ili ne)

S- standardizovana (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora su standardizovani - ovim opcijama se trguje na berzama opcija)
N- nestandardizovana (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora nisu standardizovani - ovim opcijama se trguje na vanberzanskom tržištu)

Prodajna opcija – put options (O P * * * *) - ugovor koji kupcu (vlasniku prodajne opcije) daje pravo, ali ne i obavezu, da proda određenu aktivu po unapred utvrđenoj fiksnoj ceni ili ceni koja se može dobiti korišćenjem dogovorene formule, na određeni dan ili u određenom roku. Podrazumeva se da prodavac prodajne opcije ima obavezu da kupi aktivu navedenu u ugovoru ukoliko kupac želi da aktivira ovu opciju.

Prva osobina: označava da li se opcija može aktivirati na određeni dan ili u određenom roku:

A – američka opcija (opcija može biti aktivirana bilo kog dana do određenog roka)

E – evropska opcija (opcija može biti aktivirana na dan tačno utvrđen ugovorom)

Druga osobina: predmet ugovora – označava vrstu aktive koju vlasnik opcije ima pravo da kupi.

B – «korpa» (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, «korpe» ili grupe određene aktive)

S – akcije/akcijski kapital (opcija daje pravo da se kupi, odnosno proda, akcijski kapital)

D – kamatna stopa/apstraktne hartije od vrednosti duga (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje postojećih ili fiktivnih instrumenata duga sa određenom kamatnom stopom i dospećem)

T – roba (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje određene robe)

C- valute (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje određene količine strane valute po određenom kursu)

I – indeksi (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, određenog iznosa na bazi performansi određenog indeksa)

O – opcije (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, opcija)

F – fjučers (opcija daje pravo kupovine, odnosno prodaje, fjučersa)

W–svop (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje svopova)

M – razno (opcija daje pravo kupovine odnosno prodaje drugih instrumenata koji nisu pomenuti)

Treća osobina: isporuka (označava da li se opcija izvršava gotovinski ili se vrši «fizička» isporuka odgovarajuće aktive)

P – «fizička» isporuka (odgovarajući instrument mora biti isporučen kada se opcija izvrši)

C – gotovina (izvršavanje opcije se vrši u gotovini)

Četvrta osobina: Standardizovana/nestandardizovana (označava da li su predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke, veličina ugovora, itd. standardizovani ili ne)

S- standardizovana (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora su standardizovani - ovim opcijama se trguje na berzama opcija)

N- nestandardizovana (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora nisu standardizovani - ovim opcijama se trguje na vanberzanskom tržištu)

Razno (O M * * * *) –opcije koje ne mogu da se svrstaju ni u jednu od pomenutih grupa.

Prva osobina: nepoznata (O M X * * *)

Druga osobina: nepoznata (O M * X * *)

Treća osobina: nepoznata (O M * * X *)

Četvrta osobina: nepoznata (O M * * * X)

5. **Fjučersi (F* * * * *)** - ugovori koji obavezuju kupca da primi a prodavca da prenese određenu aktivu po unapred ugovorenoj ceni na unapred ugovoreni dan .

Grupe: **F** = finansijski fjučersi
C = robni fjučersi

Finansijski fjučers (F F * * * *) – terminski ugovori bazirani na finansijskim instrumentima.

Prva osobina: predmet ugovora – označava vrstu aktive koju kupac fjučersa prima, odnosno prodavac isporučuje.

B – «korpa» (kupac kupuje a prodavac prodaje «korpu» ili grupu određene aktive)

S –akcije/akcijski kapital (kupac kupuje a prodavac prodaje akcijski kapital)

D – kamatna stopa/apstraktne hartije od vrednosti duga (kupac kupuje a prodavac prodaje postojeće ili fiktivne instrumente duga sa određenom kamatnom stopom i dospećem)

C- valute (kupac kupuje a prodavac prodaje određenu količinu strane valute po određenom kursu)

I – indeksi (kupac kupuje a prodavac prodaje određeni iznos na bazi performansi određenog indeksa)

O – opcije (kupac kupuje a prodavac prodaje opcije)

F – fjučers (kupac kupuje a prodavac prodaje fjučerse)

W – svop (kupac kupuje a prodavac prodaje svop)

M – razno (kupac kupuje a prodavac prodaje druge instrumente koji nisu pomenuti)

Druga osobina: isporuka (označava da li se fjučers izvršava gotovinski ili se vrši «fizička» isporuka odgovarajuće aktive)

P – «fizička» isporuka (odgovarajući instrument mora biti isporučen kada se fjučers izvrši)

C – gotovina (izvršavanje fjučersa se vrši u gotovini)

Treća osobina: Standardizovan/nestandardizovan (označava da li su predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke, veličina ugovora, itd. standardizovani ili ne)

S- standardizovan (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora su standardizovani - ovim fjučersima se trguje na berzama fjučersa)

N- nestandardizovan (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora nisu standardizovani - ovim fjučersima se trguje na vanberzanskom tržištu)

Četvrta osobina: nepoznata (F F * * * X)

Robni fjučersi (F C * * * *) - fjučersi koji imaju robu kao predmet ugovora.

Prva osobina: predmet ugovora – označava vrstu robe koju kupac fjučersa prima, odnosno prodavac isporučuje

E – resursi koji se iskopavaju (metali, dragoceni metali, ugalj, nafta, gas)

A – poljoprivreda, šumarstvo i ribolov

I – industrijski proizvodi (izgradnja, proizvodnja)

S – usluge (transport, komunikacije, trgovina)

Druga osobina: isporuka (označava da li se fjučers izvršava gotovinski ili se vrši «fizička» isporuka odgovarajuće aktive)

P – «fizička» isporuka (odgovarajući instrument mora biti isporučen kada se fjučers izvrši)

C – gotovina (izvršavanje fjučersa se vrši u gotovini)

Treća osobina: Standardizovan/nestandardizovan (označava da li su predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke, veličina ugovora, itd. standardizovani ili ne)

S- standardizovan (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora su standardizovani - ovim fjučersima se trguje na berzama fjučersa)

N- nestandardizovan (predmet ugovora, ugovorena cena, datum isporuke i veličina ugovora nisu standardizovani - ovim fjučersima se trguje na vanberzanskom tržištu)

Četvrta osobina: nepoznata (F C * * * X)

Član 3.

Ovaj Šifarnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja na internet stranici Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti: www.crhov.rs.
Danom stupanja na snagu ovog Šifarnika prestaje da važi Šifarnik vrsta hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata od 05.12.2006. godine.

U Beogradu, 05.07.2012.godine

10 broj: 212-5/1

PREDSEDNIK UPRAVNOG ODBORA

Mr Bogdan Popović